

Huvudman

Norrköpings kommun

norrkoping.kommun@norrkoping.se**Beslut**

Datum 2024-12-17

Dnr SI 2023:6993

Sida 1 (39)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Mosstorpsskolan 1 (årskurs 4–6) i Norrköpings kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 16 februari 2024

Beslutet i korthet

Skolinspektionens uppföljande tillsyn av Mosstorpsskolan 1 visar att det fortsatt finns omfattande brister i flera centrala delar av verksamheten som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Skolan har inte startat utredningar för att utreda frånvaron för alla elever som har upprepade eller längre frånvaro. För de elever med upprepade eller längre frånvaro där skolan har genomfört frånvaroutredningar saknas det i många fall åtgärder för att komma till rätta med elevernas frånvaro eller så har åtgärderna i utredningarna inte genomförts. Skolinspektionen bedömer vidare att skolenheten har omfattande brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Aktiva åtgärdsprogram saknas helt på skolan, trots att många elever har behov av särskilt stöd.

Tillsynen visar även att huvudmannen brister i det förebyggande och åtgärdande arbetet för att skapa trygghet. Det förekommer slagsmål, mobbning och verbala kränkningar på elevernas raster, men det finns inte tillräckligt med personal på skolgården. Inga rastaktiviteter erbjuds, trots att det framgår av skolans plan mot kränkande behandling att rastaktiviteter ska erbjudas. I planen mot kränkande behandling saknas planerade åtgärder för mellanstadiet under innevarande läsår, av planen framgår endast planerade värdegrundslektioner för högstadiet. Skolinspektionens tillsyn visar vidare att all personal på skolan inte agerar eller anmäler när elever blir utsatta för kränkande behandling. Skolinspektionen konstaterar även omfattande brister i skolans arbete med att utreda saken när elever vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt, eller gjort sig skyldiga till allvarligare förseelser.

Skolinspektionen bedömer att de påtalade bristerna gällande frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet samt att utreda ordningsstörande beteende allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet i dessa delar förenas därför med vite. Skolinspektionen bedömer vidare att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande.

Skolinspektionen bedömer även att det finns brister när det gäller undervisning av legitimerade och behöriga lärare samt extra studietid och förelägger därför huvudmannen att vidta åtgärder inom dessa områden.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att vid vite av 2 000 000 kronor senast **fredag den 4 april 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet samt att utreda ordningsstörande beteende. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolinspektionen bedömer att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande.

Om Norrköpings kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet. Därutöver kommer frågan om det finns skäl att besluta om verksamhetsförbud eller att staten, på kommunens bekostnad, ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse (statliga åtgärder för rättelse), att aktualiseras. Att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande innebär även att verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse kan bli aktuellt trots att föreläggandet följts om det uppstår nya allvarliga brister i verksamheten inom två år från detta föreläggande (26 kap. 16 a och b samt 17 §§ skollagen).

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Norrköpings kommun ska vidta följande åtgärder

Frånvaro

1. Rektorn ska, beträffande de elever som har upprepad eller längre frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds. Utredningarna ska genomföras oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig och ska genomföras i samråd med eleven, elevens vårdnadshavare samt elevhälsan. I det fall utredningarna visar att specifika åtgärder behöver vidtas för att komma till rätta med elevernas frånvaro ska dessa åtgärder också genomföras. Rektorn ska dokumentera vilka elever som under perioden **den 18 december 2024 till och med den 21 mars 2025** bedömts ha upprepad eller längre frånvaro och vilket datum en utredning om orsakerna till frånvaron har inletts för respektive elev.

Om utredningar bedöms som obehövliga och utredning inte genomförs ska det av huvudmannens redovisning framgå skälen till detta. Dokumentation, inklusive de utredningar som färdigställts, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Extra anpassningar

2. Rektorn ska genomföra en uppföljning och analys av lärarnas och elevhälsans arbete med extra anpassningar och tillgången till utrustning och material som behövs för arbetet med extra anpassningar. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och eventuella beslut om åtgärder (3 kap. 5 § och 4 kap. 4 § skollagen; bilaga till förordningen [SKOLFS 2010:37, nedan Lgr 22] om läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar).
3. Se till att vid minst ett tillfälle före **den 20 januari 2025** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när elever skyndsamt ska ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 5 § skollagen)
4. Se till att elever, vilka bedömts ha behov av extra anpassningar, ges sådana anpassningar. Rektorn ska följa upp och dokumentera vilka elever som är i behov av extra anpassningar samt följa upp att de ges extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 5 § skollagen, Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar)

Särskilt stöd

5. Se till att vid minst ett tillfälle innan **den 20 januari 2025** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och skolans rutiner för detta. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 7 § skollagen)
6. Se till att rektorn senast **den 20 januari 2025**, tillsammans med samtliga lärare som bedriver och därmed ansvarar för undervisningen, identifierar och dokumenterar vilka elever som, trots extra

anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen)

7. Se till att rektorn för varje elev som identifieras i samband med åtgärd 6 ovan, samt för varje elev som därutöver anmäls kunna vara i behov av särskilt stöd, startar en utredning om respektive elevs behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
8. Se till att rektorn, eller den rektorn har överlåtit beslutanderätten till, för varje utredning om särskilt stöd som avslutas före **den 21 mars 2025** fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många beslut om att utarbeta åtgärdsprogram samt beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram som fattats under perioden **den 18 december 2024 till och med den 21 mars 2025**. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen)

Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet

9. Se till att rektorn följer upp elevernas trygghet i skolmiljön, analyserar vilka hinder som finns för att eleverna ska vara trygga samt, utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma arbetssätt och förhållningssätt avseende trygghet, organisationen kring rastvakter, värdegrundsarbete kopplat till språkbruk, medverkan av elevhälsan i arbetet med trygghet samt arbetet med utredningar kring ordningsstörande beteende. Huvudmannen ska i samband med redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade åtgärder. (4 kap. 4 § och 5 kap. 3 § skollagen)
10. Se till att planen mot kränkande behandling upprättas, följs upp och ses över under medverkan av eleverna. Planen ska dessutom innehålla åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever, som avses att påbörjas eller genomföras under innevarande läsår. En reviderad plan mot kränkande behandling, med det innehåll som anges ovan, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 8 § skollagen och 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)

11. Se till att vid minst ett tillfälle innan **den 20 januari 2025** klargöra skyldigheten för all skolpersonal att, när en elev blir utsatt för kränkande behandling, agera genom att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket samt 5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen)
12. Se till att skolpersonal, när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden **den 18 december 2024 till och med den 21 mars 2025**. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder även inkomma med fem kränkingsanmälningar om sådana har gjorts. (6 kap. 10 § skollagen)

Ordningsstörande beteende

13. Se till att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Om det av utredningen framkommer att åtgärder behövs för att eleven ska ändra sitt beteende ska sådana åtgärder också vidtas. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som startats under perioden **den 18 december 2024 till och med den 21 mars 2025**. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9–10 §§ skollagen)

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att senast **fredag den 4 april 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att undervisningen ges av behörig och legitimerade lärare samt extra studietid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Norrköpings kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Norrköpings kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Detta gäller ämnena engelska och musik. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Extra studietid

2. Se till att alla elever i årskurs 4–6 erbjuds att frivilligt delta i undervisningen i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen. Huvudmannen ska inkomma med dokumentation och scheman om den extra studietid som skolan anordnar till Skolinspektionen. (10 kap. 5a § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser det förebyggande arbetet för att skapa studiero, ordningsregler, skriftlig rutin för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning samt betygskatalog.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:6993) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2023 genomfört en tillsyn av Mosstorpsskolan 1 i Norrköpings kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande undervisning av behöriga och legitimerade lärare, extra studietid, frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet, arbete för att skapa studiero samt betygskatalog.

Skolinspektionen beslutade den 16 februari 2024 att förelägga Norrköpings kommun att senast den 12 augusti 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande undervisning av behöriga och legitimerade lärare, extra

studietid, extra anpassningar, särskilt stöd, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet, arbete för att skapa studiero samt betygskatalog.

Norrköpings kommun har begärt anstånd med att inkomma med redovisning vilket beviljats. Norrköpings kommun inkom den 12 september 2024 med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och kompletterande uppgifter den 25 september 2024.

Skolinspektionen har genomfört ett uppföljande tillsynsbesök på Mosstorpskolan 1 den 9–10 oktober 2024. Skolinspektionen har genomfört intervjuer med elever, lärare, representanter från elevhälsan, representanter från trygghetsteamet och rektorn samt genomfört lektionsobservationer. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans frånvaroutredningar, resultat av skolans enkät om extra anpassningar, förteckning över elever i behov av särskilt stöd från vårterminen 2024 och skolans avslutade åtgärdsprogram med tillhörande utredningar om behov av särskilt stöd.

Vidare har det genomförts en digital intervju med representanter från huvudmannen, Norrköpings kommun, den 24 oktober 2024. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Norrköpings kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utredning för elever med upprepad eller längre frånvaro

Av intervju med elevhälsan framgår att skolans specialpedagog skickar en lista till alla lärare, där specialpedagogen markerar de elever som har 15 procent eller högre frånvaro. Specialpedagogen uppger att hen lyfter elever med upprepad eller längre frånvaro under elevhälsosamverkan och att det sedan är skolans kurator som är ansvarig för att genomföra elevernas frånvaroutredningar. Av intervju med trygghetsteamet, där kuratorn ingår, framgår att kuratorn ser över frånvarostatistiken för eleverna på skolan, men att det inte finns någon procentgräns för när en elev bedöms ha upprepad eller längre frånvaro. Enligt trygghetsteamet och rektorn fattas det beslut om att starta en frånvaroutredning under elevhälsosamverkan där bland annat kuratorn och rektorn deltar.

Rektorn uppger i intervju att det inte har startats frånvaroutredningar för flera elever som skolan bedömer har upprepad eller längre frånvaro, trots att det bedöms som behövligt. Enligt rektorn finns det brister i frånvaroarbetet och skolan ligger efter när det avser att starta frånvaroutredningar. Rektorn uppger även att skolans kurator är ny i uppdraget att ansvara för frånvaroarbetet vilket gör att arbetet tar längre tid.

Enligt huvudmannen har det i samtal med skolledningen och utvecklingslärarna framkommit att skolans upparbetade rutiner för frånvaro inte efterlevs av all personal på skolan.

Åtgärder för att komma till rätta med elevers frånvaro

I intervjuer med lärare, trygghetsteamet och rektorn där frånvaroutredningar för fem elever diskuteras framkommer att det saknas åtgärder för att komma till rätta med elevers frånvaro. Det framkommer även att det inte har vidtagits några konkreta åtgärder för att komma till rätta med elevers frånvaro eller att åtgärderna inte är tillräckliga. Rektorn kan inte svara på varför åtgärder saknas i frånvaroutredningar och uppger att skolan har brustit i detta arbete.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det

inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång. (7 kap. 22 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet kring att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. Vidare framgår exempel på när det kan anses obehövligt att genomföra en frånvaroutredning. En utredning ska inte behöva genomföras när till exempel en elev har upprepade frånvaro på grund av läkarbesök, men frånvaron gäller under en begränsad tid och kan kompenseras genom extra anpassningar i undervisningen, eller att det rör sig om enstaka tillfällen av giltig frånvaro där orsakerna till frånvaron är uppenbara. Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepade eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras. (prop. 2017/18:182 s. 56 samt s. 59–62)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att utreda upprepade eller längre frånvaro. Rektorn har det yttersta ansvaret för att se till att frånvaron utreds för elever som har upprepade eller längre frånvaro. Av intervju med rektorn framgår att det förekommer brister i frånvaroarbetet och att utredningar inte startas för alla elever som har upprepade eller längre frånvaro.

Tillsynen visar vidare att skolans närvaroarbeta för elever med upprepade eller längre frånvaro inte är fungerande. De frånvaroutredningar som Skolinspektionen granskat i samband med tillsynen innehåller inga åtgärder för att bryta frånvaron för eleverna. Syftet med att utreda elevens frånvaro är att kartlägga orsakerna till frånvaron för att sätta in åtgärder och bryta ett negativt frånvaromönster. Om inga åtgärder vidtas förfelas syftet med att utreda frånvaron. Att eleverna närvarar i skolan är en grundläggande förutsättning för att de ska få del av den utbildning de har rätt till och kunna nå målen med utbildningen. Ett aktivt närvaroarbeta är också grundläggande för att huvudmannen ska anses fullgöra sina

skyldigheter att se till att eleverna i huvudmannens grundskolor fullgör sin skolgång.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att rektorn genomfört informationsmöten vid tre tillfällen under vårterminen 2024 om skollagens krav avseende när elever skyndsamt ska ges extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Av redovisningen framgår även att specialpedagogen har hållit i genomgångar för personalen på skolenheten om extra anpassningar vid två tillfällen. Specialpedagogen uppger att hen har i uppdrag att introducera nyanställda lärare i arbetet med extra anpassningar, men att hen utifrån tidsbrist inte kunnat fullfölja det arbetet på ett tillfredsställande vis.

Enligt elevhälsan ges inte alla elever de extra anpassningar som de är i behov av inom ramen för ordinarie undervisning. Av intervju med lärare framgår att lärare inte hinner ge extra anpassningar till samtliga elever som behöver det i ämnet idrott och hälsa. Enligt elevhälsan sker mycket av undervisningen i idrott och hälsa i grupp och möjligheten till extra anpassningar är begränsad. Elevhälsan och rektorn uppger att det råder en osäkerhet hos lärare i arbetet med extra anpassningar. Av den enkät om extra anpassningar som lärare på Mosstorpskolan 1 och Mosstorpskolan 2 har fått besvara i juni 2024 framgår att 28,6 procent av de tillfrågade lärarna uppger att det inte stämmer att de elever som har behov av och rätt till extra anpassningar får det i lärarens undervisning. I fritextsvaren i enkäten skriver lärare bland annat att tiden inte räcker till och att lärarna är ensamma med många elever med stora behov eller med elever som stör ordningen. Enligt elevhälsan kan alla extra anpassningar inte ges till elever som är i behov av det eftersom det förutsätter ytterligare personal. Det kan enligt elevhälsan handla om att en elev kan behöva lämna klassrummet för att vila, men att det inte går att genomföra på grund av att det saknas en tillgänglig vuxen som eleven kan vara med utanför klassrummet.

Elevhälsan uppger även att det finns fysiska hinder för att kunna ge elever extra anpassningar, då skolan enligt elevhälsan saknar ändamålsenliga lokaler. Enligt elevhälsan är klassrummen för trånga och grupprummen för små på skolan. Enligt eleverna, elevhälsan och rektorn finns det inte tillräckligt med skärmar och hörselkåpor på skolan. Rektorn uppger dock att skärmar och hörselkåpor köps in vid behov.

Av intervju med rektorn framgår att rektorn inte kan svara på om det finns elever som inte ges extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, trots att de är i behov av det.

Enligt huvudmannen har det i samtal med skolledningen och utvecklingslärarna framkommit att skolans upparbetade rutiner för extra anpassningar inte efterlevs av all personal på skolenheten.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen)

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen på skolenhetsnivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen (4 kap. 3–4 §§ skollagen).

Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd och samverka för att göra skolan till en bra miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen (Lgr 22, 2.2 Kunskaper).

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 22, 2.8 Rektors ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete gällande extra anpassningar. Tillsynen visar att extra anpassningar inte ges till alla elever utifrån elevernas identifierade behov. Trots att kompetenshöjande insatser, enligt redovisningen från huvudmannen har vidtagits, råder det enligt information från elevhälsan och rektorn fortsatt en osäkerhet hos lärare kring arbetet med extra anpassningar. Detta bekräftas också av de svar som lärarna lämnat i den genomförda enkäten.

Därutöver uppger lärarna att de inte har förutsättningar att kunna ge extra anpassningar till samtliga elever som är i behov av det inom ramen för den ordinarie undervisningen. Exempelvis uppger lärarna att det saknas resurser på skolan för att kunna ge extra anpassningar och att brist på personal gör att elever inte alltid kan ges de extra anpassningar som de är i behov av.

Mot bakgrund av ovanstående konstaterar Skolinspektionen att alla eleverna inte ges extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Redan vid Skolinspektionens tidigare beslut i ärendet konstaterades brister i skolans arbete med extra anpassningar. Att dessa brister inte har åtgärdats och har tillåtits fortgå under en längre tid är mycket allvarligt och leder till att elever i behov av extra anpassningar inte får de anpassningar de är i behov av och har rätt till.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan till rektorn och utredning om behov av särskilt stöd

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att rektorn vid tre tillfällen under vårterminen 2024 har informerat all skolpersonal om skollagens krav kring att anmäla till rektorn när en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Av redovisningen framgår även att specialpedagogen har hållit i genomgångar för personalen om särskilt stöd vid två tillfällen under vårterminen 2024.

Huvudmannen uppger i sin redovisning att det under vårterminen 2024 har genomförts mitterminskonferenser för respektive årskurs och att elever som riskerade att inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas identifierades. Huvudmannen uppger vidare i sin redovisning att under vårterminen 2024 har anmälan till rektorn inkommit för de elever som, trots extra anpassningar, befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Skolinspektionen har i tillsynen fått ta del av skolans förteckning över elever i behov av särskilt stöd för vårterminen 2024, men har inte trots återkommande begäran, fått tillgång till en uppdaterad förteckning avseende särskilt stöd för höstterminen 2024.

Av intervju med lärare framgår att om lärare befarar att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar, gör lärare en anmälan till rektorn i skolans digitala system. Lärarna uppger i intervju att

de under höstterminen 2024 har anmält flera elever som har behov av särskilt stöd till rektorn.

I intervju med elevhälsan framkommer att elevhälsan är av uppfattningen att många elever som börjar på skolan i årskurs 4 inte ligger på en kunskapsnivå för årskurs 4 utan snarare på en nivå för elever som går i årskurs 2. Enligt elevhälsan finns det därför elever i årskurs 4 som behöver anmälas till rektorn. Elevhälsan uppger att det uppskattningsvis är fyra elever i vardera klass i årskurs 4 som är i behov av utredning av särskilt stöd. Däremot har inte elevhälsan kännedom om dessa elever är anmälda till rektorn eller inte. Av intervju med rektorn framgår att rektorn inte kan besvara om det finns elever i årskurs 4 som under höstterminen 2024 har anmälts till rektorn. I årskurs 5 och 6 finns det enligt elevhälsan 13 elever som är i behov av utredning av särskilt stöd, men som enligt elevhälsan inte har anmälts till rektorn.

Huvudmannen uppger i sin redovisning att skolan har identifierat och dokumenterat vilka elever som har behov av särskilt stöd samt när utredning om respektive elevs behov av särskilt stöd har genomförts. Skolinspektionen har i tillsynen fått ta del av skolans förteckning över särskilt stöd för vårterminen 2024, men har inte fått tillgång till en uppdaterad tabell för särskilt stöd för höstterminen 2024. Av tabellen för vårterminen 2024 framgår att det har startats utredningar för alla elever som har anmälts till rektorn.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det för i vart fall en elev som under höstterminen 2024 har anmälts till rektorn om behov av särskilt stöd inte har startats en utredning av elevens behov av särskilt stöd.

Enligt huvudmannen har det i samtal med skolledningen och utvecklingslärarna framkommit att skolans upparbetade rutiner för särskilt stöd inte efterlevs av all personal på skolenheten.

Åtgärdsprogram

Av huvudmannens redovisning med anledning av föreläggandet framgår att rektorn under perioden den 16 februari till och med 31 maj 2024 har fattat totalt 35 beslut rörande åtgärdsprogram. Det framgår av redovisningen att rektorn har fattat 13 beslut om att utarbeta åtgärdsprogram, 18 beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram och fyra beslut om att avsluta åtgärdsprogram. Skolenhetens åtgärdsprogram från vårterminen 2024 innehåller uppgifter om när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår dock att ingen elev på skolan sedan starten på höstterminen 2024 har ett aktivt åtgärdsprogram, trots att flera elever har behov av särskilt stöd. Enligt lärare fanns det ett antal elever som hade åtgärdsprogram under vårterminen 2024, men

elevernas åtgärdsprogram har avslutats. Lärare och elevhälsan uppger att det skulle ha skrivits nya åtgärdsprogram av skolans specialpedagog under höstterminen 2024, men att detta inte har gjorts då skolan saknar en speciallärare. I intervju med lärare framkommer att den speciallärare som tidigare var verksam på skolan numera är undervisande lärare. Specialpedagogen uppger att hen normalt brukar ha skrivit nya åtgärdsprogram för eleverna på skolan i augusti varje år, men eftersom det inte finns någon personal som kan utföra elevernas särskilda stöd i enlighet med utredningarna om särskilt stöd har åtgärdsprogrammen inte kunnat färdigställas. Rektorn kan i intervju inte besvara varför nya åtgärdsprogram inte har utarbetats för eleverna. Enligt rektorn är processen för särskilt stöd inte fungerande på skolan.

Av intervju med elevhälsan framgår även att rektorn inte har fattat beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram för någon elev alls under höstterminen 2024, trots att det finns elever där sådana beslut ska fattas efter utredning om särskilt stöd.

I intervju med elevhälsan ställer Skolinspektionens utredare frågor om tre elever för att få information om eleverna har aktiva åtgärdsprogram. Av dokumentstudier framgår att specialpedagogen utvärderade elevernas dåvarande åtgärdsprogram under perioden maj 2024 till och med juni 2024 och att specialpedagogen bedömer att eleverna fortsatt är i behov av särskilt stöd. Av intervju med elevhälsan framgår att det inte har skrivits nya åtgärdsprogram för eleverna.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att en elev på skolan har haft ett tillfälligt åtgärdsprogram under en period om två veckor. Enligt elevhälsan borde eleven ha fått särskilt stöd inom ett åtgärdsprogram från starten av höstterminen 2024. Eleven har enligt elevhälsan behov av särskilt stöd med en speciallärare, men det finns enligt elevhälsan ingen person som kan utföra elevens särskilda stöd och eleven är för närvarande utan särskilt stöd.

Av intervju med elevhälsan framgår att specialpedagogen under höstterminen 2024 har gett särskilt stöd till tre av de elever som hade aktiva åtgärdsprogram under vårterminen 2024, trots att eleverna saknar åtgärdsprogram i dagsläget. Enligt specialpedagogen har hen fått i uppdrag att arbeta som speciallärare på halvtid och specialpedagog på halvtid. Enligt elevhälsan har skolledningen uttryckt att det behövs en speciallärare på skolan för att komma till rätta med situationen. Elevhälsan är att uppfattningen att det även behövs ytterligare en specialpedagog.

Rättslig reglering*Anmälan till rektorn och utredning om behov av särskilt stöd*

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. (3 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges

1. i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §,
2. i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller
3. i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Av skollagen framgår att för en elev i exempelvis grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Av skollagen framgår att beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om, åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 §, särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt enligt 3 kap. 11 §, anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 §, eller att gå om en årskurs enligt 7 kap. 11 c §. (28 kap 16 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Anmälan till rektorn och utredning om behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i arbetet med att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Skolinspektionens tillsyn visar att lärare har kännedom om processen att anmäla en elevs behov av särskilt stöd till rektorn och att lärarna på skolan under vårterminen 2024 och höstterminen 2024 har anmält flera elever till rektorn. Tillsynen visar dock att alla elever som är i behov av utredning om särskilt stöd inte anmäls till rektorn. Det har i intervju med elevhälsan framkommit att 13 elever i årskurs 5 och 6 är i behov av utredning av särskilt stöd men att någon anmälan för dessa elever inte har gjorts. Av utredningen framgår visserligen inte huruvida de aktuella elevernas lärare gjort bedömning att det är aktuellt att göra en anmälan om utredning om särskilt stöd till rektorn. Oaktat detta bör det understrykas att ansvaret för att göra anmälan till rektorn om att en elev behöver utredas för behov av särskilt stöd åligger all skolpersonal. Det innebär att även personal inom elevhälsan har en skyldighet att anmäla till rektorn om en elev är i behov av utredning om särskilt stöd. Eftersom så inte har skett i vart fall för 13 elever i årskurs 5 och 6 lever inte verksamheten upp till lagstiftningens krav när det gäller att anmäla elevers behov av utredning för särskilt stöd till rektorn.

Skolinspektionen har, trots begäran, inte fått ta del av någon förteckning över vilka anmälningar om behov av utredning om särskilt stöd som inkommit till rektorn under höstterminen 2024 och om en utredning om särskilt stöd startats för eleverna. Rektor har inte heller kunnat redogöra för om hen tagit emot anmälan om särskilt stöd för elever i årskurs 4 eller om hen beslutat att starta någon utredning om särskilt stöd för elever i årskurs 4. Eftersom rektorn är den som ska besluta om att starta en utredning om särskilt stöd efter en anmälan är det bekymmersamt att hen inte kan redogöra för om så har skett.

Oaktat ovanstående konstaterar Skolinspektionen att tillsynen visar att alla elever som är i behov av utredning om särskilt stöd inte anmäls till rektorn och att rektorn inte startar utredningar om särskilt stöd i samtliga fall efter att en anmälan inkommit till rektorn.

Om anmälan till rektorn inte görs när det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar, och elevens eventuella

behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha behov av och rätt till enligt skollagen.

Åtgärdsprogram

Skolinspektionen bedömer att skolan allvarligt brister i arbetet med att efter avslutad utredning om särskilt stöd besluta om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Av utredningen framgår att det inte finns några aktiva åtgärdsprogram på skolan. Tillsynen visar dock att det finns flera elever på skolan som bedömts ha behov av särskilt stöd. Det innebär att dessa elever inte får det särskilda stöd som de är i behov av och har rätt till. Likaså kan elevernas stödbehov inte följas upp och utvärderas.

Skolinspektionens tillsyn visar även att det finns elever på skolan som ges särskilt stöd, trots att eleverna inte har några beslutade åtgärdsprogram. Inte heller detta tillvägagångssätt är förenligt med gällande lagstiftning. Om en elev ska ges särskilt stöd ska beslut om det fattas inom ramen för ett åtgärdsprogram. Om det inte finns beslutade åtgärdsprogram för eleverna som är i behov av särskilt stöd blir det otydligt vilket stöd eleverna ska få och vilket stöd de har rätt till. Det innebär också att det stöd eleverna får inte kan följas upp och utvärderas.

Om en utredning om särskilt stöd inte avslutas med ett beslut om att upprätta eller att inte upprätta ett åtgärdsprogram, eller om elever ges särskilt stöd utan ett beslutat åtgärdsprogram, fråntas eleven och elevens vårdnadshavare också möjligheten att överklaga beslutet. Det innebär att de inte har möjlighet att få en överprövning av beslutet vilket de har rätt till.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister på skolan i hela kedjan i arbetet med särskilt stöd. Bristerna finns genomgående i arbetet med stödprocessen som omfattar anmälan och utredning av särskilt stöd samt att efter slutförd utredning besluta om att upprätta åtgärdsprogram eller att inte upprätta åtgärdsprogram. Att skolenheten inte arbetar med stödprocessen i enlighet med författningarnas krav påverkar i hög grad elevernas möjligheter att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det är också viktigt att hela stödprocessen fungerar för att alla skolpersonal som är involverad i processen ska bidra med sin del. Om rektorn exempelvis inte fattar beslut i frågan om åtgärdsprogram efter avslutad utredning om särskilt stöd saknas det incitament för lärare och elevhälsan att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Mot den bakgrunden är det av yttersta vikt att alla steg i stödprocessen fungerar.

Skolans brister i arbetet med stödprocessen konstaterades redan vid Skolinspektionens tidigare föreläggande i ärendet. Att brister inom området

kvarstår och har pågått under en längre tid är mycket allvarligt för de elever som drabbas och som inte får sitt stödbehov utrett och tillgodosett. Det riskerar att leda till att berörda elever inte når målen med utbildningen.

Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tryggheten på skolan

Av intervjuer med elever och lärare framgår att det finns elever som känner sig otrygga på skolan eftersom elever är rädda för andra elever då det bland annat förekommer bråk och ett grovt språkbruk. Elever berättar att mycket oroligheter sker på rasterna i form av fysiska slagsmål och mobbning. Enligt elevhälsan är det ett tufft klimat på skolan där verbala kränkningar förekommer flera gånger dagligen. Enligt elevhälsan säger elever saker till varandra som de vuxna på skolan bedömer som helt oacceptabla. Specialpedagogen uppger att bristande trygghet leder till sämre skolresultat för eleverna. Lärare berättar att många elever gråter för att andra elever skriker och specialpedagogen uppger att många elever går runt i skolan med ont i magen på grund av bristande trygghet. Av intervju med trygghetsteamet framgår att det finns elever som inte vill vara på sina lektioner och som inte vågar gå till skolan för att de inte känner sig trygga.

I huvudmannens elevenkät som genomfördes med eleverna i årskurs 5 under vårterminen 2024 fick eleverna frågan "Känner du dig trygg i skolan?". Av svaren framgår att 21 procent av eleverna svarade "till viss del", 14 procent av eleverna svarade "inte alls" och 3 procent av eleverna svarade "vet inte". Av intervju med eleverna, som nu går i årskurs 6, framgår att eleverna inte har fått ta del av resultatet av enkäten. Av intervju med lärare framgår att lärarna inte har kännedom om de har fått ta del av elevernas svar i trygghetsenkäten. Trygghetsteamet uppger i intervju att det under vårterminen 2024 inte fanns förutsättningar för att kunna analysera resultatet av trygghetsenkäten och någon analys har inte avslutats.

Enligt elever finns det lärare ute på rasterna, men det är inte alltid de vuxna ser de bråk som äger rum och enligt elever är det svårt att hitta personal när det uppstår olika situationer. I intervju med lärare framkommer att lärare är utomhus på rasterna, men att det inte finns rastvärdar under alla elevernas raster. Detta beror enligt lärarna på att det finns luckor i skolans rastvärdsschema med tider under skoldagen som inte täcks av någon rastvärd. Trygghetsteamet uppger att alla elever på skolenheten har rast samtidigt och att det är för få vuxna ute på rasterna. Lärarna uppger att eleverna kan söka upp lärarna i deras arbetsrum om en situation inträffar på rasten när ingen rastvärd finns närvarande. Enligt lärarna finns det

oftast ingen rastvärd på skolgården när eleverna i årskurs 6 har rast. I lärarintervjun framkommer att lärare i årskurs 4 har valt bort sin planeringstid för att kunna vara ute och agera rastvärdar. Enligt elevhälsan är rastvärdsschemat inte fungerande då personal på skolan får andra uppdrag än de uppdrag som de har blivit anställda för att göra. Vidare uppger elevhälsan att det är för liten personalgrupp för årskurs 4–6 och det är enligt elevhälsan inte möjligt att frigöra en vuxen för att täcka alla elevers raster. Enligt rektorn är tiderna för rastvärdskap schemalagda, men enligt rektorn har det funnits tillfällen då raster inte varit bemannade enligt schemat vilket leder till att det inte alltid finns rastvärdar ute på rasterna. Rektorn uppger att hen själv har varit ute på en rast under Skolinspektionens besök där bemanningen saknats enligt schemat och att rektorn fick avstyra flera allvarliga situationer.

Lärarna uppger i intervju att elever har uttryckt att de inte har något att göra på rasterna. Vidare uppger lärarna att det under föregående läsår fanns rastaktiviteter för eleverna. Trygghetsteamet uppger att den person som tidigare hade i uppdrag att genomföra rastaktiviteter har avslutat sin anställning på skolan och ingen annan personal har tagit över uppdraget. Enligt lärare finns det i dagsläget nästan ingenting för eleverna att göra på rasterna vilket gör att eleverna bara går runt på skolgården. Elevhälsan uppger att lärare och övrig skolpersonal försöker genomföra rastaktiviteter, men att det är svårt i praktiken. Enligt elevhälsan är det inte möjligt för den vuxna som ska ha översyn över eleverna under rasten att stå kvar på en plats och genomföra en rastaktivitet.

Skolans förebyggande arbete för att skapa trygghet

Trygghetsteamet uppger att det är svårt att genomföra insatser i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet när personal som ska arbeta med tryggheten på skolan exempelvis behöver vikariera för sjukskrivna lärare. Trygghetsteamet är av uppfattningen att de inte har getts förutsättningar att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet. Enligt trygghetsteamet är Mosstorpskolan 1 inte en trygg skola för eleverna.

Av skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2024/25 framgår att rastvärdskapet utgör ett främjande arbete. Enligt planen mot kränkande behandling är rastvärdskap schemalagt för samtlig personal på mellanstadiet och innebär att man ska vara tillgänglig på de gemensamma ytorna där eleverna finns, för att öka tryggheten och skapa relationer. Enligt planen mot kränkande behandling ska det på mellanstadiet alltid finnas personal ute på skolgården när eleverna har rast. Vidare framgår det av planen att olika rastaktiviteter erbjuds, både organiserade och icke-organiserade.

Enligt elevhälsan har de lyft bristen på resurser för att kunna genomföra rastaktiviteter med rektorn som har svarat att det finns tillräckligt med personal på skolan. Enligt trygghetsteamet var det mer personal på skolan föregående läsår än vad det är nu vilket enligt trygghetsteamet har bidragit till att fler elever upplever otrygghet.

Trygghetsteamet uppger att de var splittrade innan sommarlovet 2024. Enligt trygghetsteamet har viss personal som skulle ha arbetat i skolans trygghetsteam avslutat sina anställningar. Skolinspektionen har bett om en uppdaterad lista över vilka som ingår i skolans trygghetsteam, men inte fått den informationen av rektorn eller huvudmannen.

I intervju med lärare framkommer att det är ett antal elever som betar sig på ett sådant sätt att andra elever känner sig otrygga. Enligt lärare påverkar dessa elever även andra elever som dras med i det negativa beteendet. Enligt lärare arbetar inte rektorn förebyggande för att skapa trygghet, utan det är lärarna och övrig personal som gör det. Lärare uppger att det oftast genomförs akuta lösningar för att eleverna ska känna sig trygga, och att det händer att skolpersonal får andra uppdrag som behöver prioriteras före det förebyggande och främjande arbetet för att skapa trygghet. Enligt lärare är skolans mål att öka elevernas trygghet, men diskussioner som har förts på skolan kring trygghet har enligt lärarna inte lett till några konkreta åtgärder.

Enligt elevhälsan arbetar skolan mer åtgärdande för att ta tag i de mest akuta situationerna på skolan, snarare än att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet. Elevhälsan uppger dock att det pågår ett värdegrundsarbete i årskurs 6, medan rektorn i intervju uppger att värdegrundsarbetet ska påbörjas. Av intervju med huvudmannen framgår att huvudmannen inte har kännedom om något konkret värdegrundsarbete som genomförs på enheten.

En socialpedagog uppger under intervju med elevhälsan att hen inte har haft möjlighet att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet på skolan sedan starten av höstterminen 2024. I intervju med elevhälsan framkommer att socialpedagogen tillsammans med annan personal i trygghetsteamet kunde bedriva ett visst trygghetsskapande arbete under vårterminen 2024. Det framkommer att socialpedagogen under vårterminen 2024 genomförde en trygghetsvandring där skolan kunde identifiera toaletter, korridorer och omklädningsrum som otrygga platser för eleverna. I intervju med elevhälsan framgår att toaletterna i skolenhetens egna lokaler utifrån detta har renoverats och att det har genomförts en insats vid omklädningsrummen för att öka elevernas trygghet.

På frågan om rektorn har getts förutsättningar av huvudmannen att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet svarar rektorn att hen inte

tror att huvudmannen har vetat hur allvarlig situationen är på skolan. I intervju med huvudmannen framkommer att huvudmannen inte har begärt att få ta del av en samlad bild av tryggheten på skolan och att huvudmannen inte har identifierat vilka konkreta hinder som finns för att eleverna ska vara trygga på skolan.

Enligt rektorn skulle skolan vara i behov av mer stöd från huvudmannen, men rektorn är av uppfattningen att skolan inte kan ta emot mer stöd. Enligt rektorn har rektorn och huvudmannen en god dialog, men skolan kan inte ta tag i all problematik på samma gång. Rektorn uppger att skolan kan förändras genom att skolan fokuserar på att kunna ge en god utbildning till eleverna.

Huvudmannen uppger att huvudmannens största åtgärd i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet är tillsättandet av utvecklingslärare från utbildningskontorets forsknings- och utvecklingsavdelning. Huvudmannen uppger att representanter som har besökt skolan har upplevt en god stämning, men att det finns stora utmaningar.

Huvudmannen uppger att alla förutsättningar för att skolan ska kunna arbeta förebyggande för att skapa trygghet inte är på plats. Enligt huvudmannen förekommer hög sjukfrånvaro och annan frånvaro hos personalen. Huvudmannen uppger att det finns identifierade kompetensbrister inom flera centrala delar på skolan. I intervju med huvudmannen framkommer att trygghetsarbetet behöver utvecklas. Av intervjun framgår att chefer inom huvudmannens organisation har bytts ut, att skolledningen på skolenheten har förändrats samt att det också har gjorts förändringar i personalstyrkan på skolan.

Skolinspektionen har i tillsynen efterfrågat dokumentation kring resultat av uppföljning av skolans förebyggande arbete för att skapa trygghet, analys av resultatet av skolans förebyggande arbete för att skapa trygghet samt de konkreta åtgärder som har vidtagits utifrån analysen av skolans förebyggande arbete för att skapa trygghet, men fått information av huvudmannen att sådan dokumentation saknas.

Plan mot kränkande behandling

Huvudmannen har till sin redovisning inkommit med skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2024/25. I planen saknas åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under innevarande läsår för Mosstorpskolan 1. Av intervju med elever framgår att eleverna inte har kännedom om planen mot kränkande behandling. I intervju med elevhälsan framkommer att planen mot kränkande behandling inte har upprättats, följts upp eller setts över under medverkan av eleverna, vare sig under vårterminen 2024 eller höstterminen 2024.

Av planen framgår en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i föregående års plan har genomförts. Dock framgår av planen att flera av de planerade åtgärderna inte har kunnat genomföras. Exempelvis framgår att flera temadagar inte har kunnat genomföras på grund av tidsbrist eller brist på engagemang, att arbetet mot kränkande behandling på gruppnivå har genomförts till cirka 20 procent samt att flera klasser och årskurser inte har besvarat trygghetsenkäten. Att flera av de planerade åtgärderna inte har genomförts under föregående läsår bekräftas också av intervjuer med elevhälsan, trygghetsteamet och rektorn.

Av intervju med rektorn framgår att planen mot kränkande behandling för läsåret 2024/25 upprättades av skolans tidigare biträdande rektorer tillsammans med elevhälsan. Dock uppger rektorn att planen mot kränkande behandling är under revidering. Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att skolledningen tillsammans med specialpedagog och barnrättsombud från centrala barn- och elevhälsan har säkerställt innehållet i planen mot kränkande behandling för läsåret 2024/25.

Arbetet med att motverka kränkande behandling

Huvudmannen uppger i sin redovisning av vidtagna åtgärder att rektorn vid ett extra insatt personalmöte under vårterminen 2024 har klargjort skyldigheten för all skolpersonal att, när en elev blir utsatt för kränkande behandling, agera samt göra en anmälan till rektorn. Vidare framgår av redovisningen att informationen har delgivits personalen vid ytterligare tillfällen under vårterminen 2024.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår även att huvudmannen har tagit fram en vägledning/lathund för kränkningsanmälan via kommunens webbformulär, som bifogas redovisningen. I sin redovisning har huvudmannen redogjort för att det under perioden den 16 februari till och med den 31 maj 2024 har gjorts 97 kränkningsanmälningar på skolan.

Av intervjuer med elever framgår att all skolpersonal inte alltid agerar då en elev utsätts för kränkande behandling. Elever uppger dock att de flesta lärare gör sitt bästa, och det finns enligt eleverna lärare som alltid agerar när kränkande behandling inträffar.

Av intervju med lärare framgår att lärarnas bild är att det är ett fåtal elever som utsätter andra elever för kränkande behandling. Enligt huvudmannen finns det ett antal utmanande elever på skolan. Lärare och en representant från trygghetsteamet är av uppfattningen att all skolpersonal agerar om en elev blir utsatt för kränkande behandling. Elevhälsan, en annan representant från trygghetsteamet och rektorn uppger dock i intervjuer att de är av uppfattningen att inte all skolpersonal agerar om en elev blir utsatt

för kränkande behandling. I intervju med elevhälsan framkommer att skolpersonal kan titta bort eller välja att inte ge sig in i en konflikt. Det kan också enligt elevhälsan handla om att en vuxen kan välja att inte agera när en elev utsätts för kränkande behandling då skolpersonal är rädda för vissa elever. Enligt trygghetsteamet sker det kränkningar på skolan varje dag. Det rör sig om både fysiska och verbala kränkningar, men främst verbala. Rektorn uppger att personalen agerar mer på kränkande behandling idag än under början av vårterminen 2024, men att det finns personal som inte uppmärksammar verbala kränkningar.

Huvudmannen uppger i intervju att skolpersonal har informerats om skyldigheten att agera vid kränkande behandling samt att skolans rutiner för kränkande behandling har gått igenom. På frågan om informationsinsatsen har gett avsedd effekt svarar huvudmannen att det är svårt för huvudmannen att säkerställa.

Av intervjuer med lärare och huvudman framgår att det har skett en ökning av kränkande behandling under höstterminen 2024 jämfört med föregående läsår. Av intervju med lärare framgår dock att lärare inte hinner anmäla alla kränkningar som inträffar på skolan. Elevhälsan uppger att lärare och övrig skolpersonal kan samla fem till sex fall av kränkande behandling som ska anmälas till rektorn efter skoldagens slut. Av intervjun framgår att elevhälsan är av uppfattningen att lärare och övrig skolpersonal inte alltid anmäler till rektorn när en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Enligt elevhälsan skulle skolpersonal inte hinna göra något annat om alla kränkningsärenden skulle anmälas till rektorn.

Trygghetsteamet är av uppfattningen att kränkande behandling sker i lika hög omfattning som under föregående läsår. Enligt trygghetsteamet anmäls kränkande behandling i högre grad på skolan nu än tidigare. Rektorn uppger att personal även anmäler sådant som inte klassificeras som kränkande behandling.

Av intervju med huvudmannen framgår att rektorn anmäler kränkande behandling till huvudmannen och att huvudmannen får information om kränkande behandling som sker på skolan utifrån samtal med skolledningen.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Av skollagen framgår bland annat att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet. (5 kap. 3 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (1 kap. 5 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att det är huvudmannen som ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. I detta ingår att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett sådant arbete. Huvudmannen måste bland annat se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. Vidare ska huvudmannen se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Ett förebyggande arbete innebär bland annat att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. (prop. 2021/22:160 s. 229)

Det framgår vidare att på motsvarande sätt innebär ett förebyggande arbete för trygghet att skolan identifierar och undanröjer hinder i syfte att se till att eleverna är trygga under hela sin skoldag och därigenom har goda möjligheter till utveckling och lärande. Betydelsefulla delar i det förebyggande arbetet är hur skolan arbetar med normer och värden, inklusive jämställdhet, bland annat genom att främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas (prop. 2021/22:160 s. 46).

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att det förebyggande arbetet behöver inriktas mot bland annat sådana problem, till exempel genom att synliggöra bakomliggande normer och förhållningssätt och konsekvent markera mot beteenden som inte är acceptabla. Det är viktigt att all personal har ett gemensamt förhållningsätt som ger eleverna förutsägbarhet i deras vardag samt att eleverna kan lita på att alla vuxna i skolan agerar vid olika former av kränkningar. (prop. 2021/22:160 s. 47.)

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet (Lgr22) framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (2.8 Rektorns ansvar) Det

framgår vidare att alla som arbetar i skolan ska aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. (2.1 Normer och värden). Det framgår även att skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Att läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. (2.2 Kunskaper)

Plan mot kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att en plan med aktiva åtgärder för likabehandling bör ha till syfte att förebygga och motverka alla former av trakasserier och annan kränkande behandling. Planen bör vara "levande" i den meningen att den ständigt skall vara aktuell i det vardagliga arbetet. Det är viktigt att varje verksamhet har frihet att utforma planen utifrån sina behov för att den ska kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt. Det är vidare angeläget att varje verksamhet årligen följer upp sitt eget arbete med att förhindra diskriminering och annan kränkande behandling. Det är huvudmannen eller den huvudmannen bestämmer som skall vara ansvarig för att en likabehandlingsplan upprättas, följs upp och ses över. Det är dessutom viktigt att planen görs känd i hela verksamheten för att den ska kunna fungera som ett effektivt verktyg i det förebyggande arbetet. (prop. 2005/06:38 s. 89)

Av förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. (2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)

Arbetet med att motverka kränkande behandling

Av skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket

får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen)

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan aktivt medverka till att motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. (Lgr 22, avsnitt 2.1)

Av skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget (6 kap. 5 § skollagen).

Av skollagen framgår att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet. Skolinspektionens tillsyn visar att eleverna på skolan upplever otrygghet i form av slagsmål, mobbning och verbala kränkningar, framför allt på raster. Detta är något som har pågått under lång tid, då det även vid tillsynsbesöket under höstterminen 2023 framkom att bråk, konflikter och hårt språkbruk förekom dagligen på skolan. Även om den rådande situationen på skolan i sig inte visar om det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet måste situationen på skolan tjäna som utgångspunkt i det förebyggande arbetet som ska omfatta en uppföljning av elevernas trygghet, en analys av uppföljningen samt insatser för att undanröja de hinder som finns för att eleverna ska vara trygga.

Huvudmannen har det yttersta ansvaret för att se till att det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet vid skolenheten. Skolinspektionen anser att huvudmannen inte kunnat redogöra för hur huvudmannen säkerställer att det vid skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet. Huvudmannen har bland annat uppgett att tillsättningen av utvecklingslärare är en förebyggande insats för att skapa trygghet, men det har inte framkommit på vilket sätt de bedriver ett arbete

i den delen. Huvudmannen har medgett att det finns brister i det förebyggande arbetet med trygghet och att alla delar i det arbetet inte finns på plats.

Skolinspektionen konstaterar att det under vårterminen 2024 förekom vissa insatser som i vissa delar kan anses utgöra ett förebyggande arbete för att skapa trygghet vid skolenheten. Exempelvis har det framkommit att trygghetsvandringar har genomförts med eleverna och att åtgärder efter detta har vidtagits i relation till omklädningsrum och toaletter. Det har dock framkommit att det förebyggande arbetet av olika anledningar inte har kunnat fortgå under höstterminen 2024.

Skolinspektionen konstaterar att det förebyggande arbetet för att skapa trygghet brister i många delar. Det har i utredningen framkommit att det finns stora problem med ett oacceptabelt språkbruk på skolan och att elever inte känner sig trygga på rasterna. Dessa hinder har också identifierats av personal på skolan. Trots det vittnar personal om att ett förebyggande arbete för att komma till rätta med dessa problem inte har kunnat genomföras. Exempelvis framgår att det finns brister i det rastschema som upprättats för att eleverna ska känna sig trygga på rasterna. Det framkommer också att skolan inte genomför något värdegrundsarbete kopplat till språkbruk och att skolans trygghetsteam inte ges förutsättningar att arbeta förebyggande för att skapa trygghet.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte lever upp till författningarnas krav när det gäller att säkerställa att det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet vid skolenheten. Huvudmannen behöver i den delen följa upp och analysera vilka hinder som finns för att eleverna ska vara trygga och utifrån det vidta åtgärder. Huvudmannen behöver som ett led i detta säkerställa att rektorn har de resurser som krävs för att säkerställa att alla elever tillförsäkras trygghet.

Plan mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling fortsatt inte uppfyller författningarnas krav.

I planen mot kränkande behandling saknas en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Skolinspektionen bedömer vidare att skolan inte upprättar, följer upp eller ser över planen mot kränkande behandling under medverkan av eleverna. Att eleverna deltar i ett sådant arbete är viktigt. Dels för att skapa en ökad förståelse för skolans arbete mot kränkande behandling, dels för att skolan ska kunna vidta adekvata åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Arbetet med att motverka kränkande behandling

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister i skolans åtgärdande arbete för att skapa trygghet samt förhindra kränkande behandling. Detta trots att huvudmannen har genomfört en informationsinsats om att agera vid kränkande behandling och anmäla kränkande behandling. Utredningen visar att alla som arbetar i skolan inte motverkar kränkande behandling av elever genom att agera då en elev utsätts för kränkande behandling. Tillsynen visar att personal av olika anledningar inte alltid agerar vid kränkande behandling. Det kan handla om att skolpersonal inte alltid agerar på verbala kränkningar eller att skolpersonal väljer att inte agera då en elev utsätts för kränkande behandling då skolpersonal är rädda för vissa elever.

Tillsynen visar vidare att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten inte alltid anmäler detta till rektorn. Tillsynen visar att personalen på skolan känner till kravet på anmälan vid kränkande behandling, men att de inte har möjlighet att anmäla fullt ut eftersom kränkningar förekommer i så hög grad.

Ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framgår att det ibland är stökigt under lektionerna då ett antal elever upprepat stör studieron. Enligt elever och elevhälsan varierar studieron beroende på vilka elever som är på lektionerna. Lärare kan enligt eleverna ge tillsägelser till elever som stör eller ringa efter någon annan personal på skolan som kommer till klassrummet och hjälper till så att eleverna kan fortsätta med aktuell lektion. En representant från trygghetsteamet uppger att hen dagligen får e-mail eller telefonsamtal från lärare på grund av att elever upprepat stör studieron eller uppträder våldsamt. Representanten från trygghetsteamet uppger att hen då får gå till klassrummet för att avbryta det ordningsstörande beteendet.

Lärarna uppger i intervju att det är oroligt i vissa klasser och att lärarna kan bli attackerade och spottade på av elever under lektioner. Enligt lärarna finns det sex-sju elever på skolenheten som vid upprepade tillfällen stör ordningen, uppträder olämpligt eller gör sig skyldiga till allvarliga förseelser.

Huvudmannen uppger att det finns en problematik med utagerande elever på skolan. Trygghetsteamet uppger att elever som upprepat stör andra elever utgör ett hinder för studiero.

Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att skolan inte startar utredningar om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse. Av intervju med rektorn framgår att det behöver startas sådana utredningar för ett antal elever utifrån elevernas ordningsstörande beteende.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Vidare framgår att om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (5 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att rektorn med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. (5 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att utreda saken när elever vid upprepade tillfällen stör ordningen, uppträder olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Av tillsynen framkommer att det finns elever som vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldiga till en allvarlig förseelse. Av tillsynen framgår även att händelserna påverkar studieron på ett negativt sätt. Trots att detta har skett vid ett flertal tillfällen har rektorn inte startat någon utredning för att utreda saken.

Det är viktigt att det ordningsstörande beteendet utreds för att klargöra eventuellt bakomliggande orsaker till det ordningsstörande beteendet. Det är också viktigt för att kunna klargöra om det med finns förutsättningar för att starta en utredning om särskilt stöd för eleven. Därutöver är utredningen nödvändig för att rektorn ska kunna se till att åtgärder vidtas för att få eleven att ändra sitt beteende.

Att det är ett flertal elever som med en viss regelbundenhet ägnar sig åt ordningsstörande beteende utan att händelserna utreds eller det vidtas några åtgärder för att ändra dessa elevers beteende gör att Skolinspektionen bedömer bristerna avseende ordningsstörande beteende som särskilt allvarliga.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen). Eftersom Norrköpings kommuns verksamhet vid Mosstorpskolan 1 inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Norrköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att de brister som påtalas i föreläggandet utgör ett allvarligt missförhållande och att bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen.

Bedömningen att bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen görs mot bakgrund av att bristerna avseende frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd samt det förebyggande och åtgärdande arbetet för att skapa trygghet var för sig är allvarliga och att de har pågått under en längre tid. Även bristen att inte utreda ordningsstörande beteende bedöms som särskilt allvarlig. Bristerna gällande att utreda elever med upprepad eller längre frånvaro och vidta nödvändiga åtgärder för att öka elevernas närvaro innebär att det finns en överhängande risk att elevernas rätt till utbildning allvarligt rubbas. Att eleverna närvarar i skolan är en grundförutsättning för att de ska kunna nå målen med utbildningen. Därutöver innebär bristerna avseende extra anpassningar, att anmäla och utreda behov av särskilt stöd samt besluta om åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd att elever inte ges det särskilda stöd som de är i behov av och rätt till enligt skollagen. Om elever inte får sitt stödbehov utrett och tillgodosett kommer det att påverka elevens möjlighet att nå målen med utbildningen negativt. Därtill innebär bristerna avseende skolans förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet att eleverna inte ges en trygg skolmiljö, där de kan koncentrera sig på undervisningen, vilket i förlängningen försvårar elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen. Att elevers ordningsstörande beteende inte utreds är också särskilt allvarligt eftersom det påverkar de enskilda elevernas möjlighet ändra sitt beteende men det har också en negativ inverkan på övriga elevers studiero och i slutändan även deras möjlighet att nå målen med utbildningen. En sammantagen bedömning av det omfattande antal brister som föreligger, att dessa pågått under lång tid samt att de både var för sig och tillsammans påverkar

elevernas möjlighet att nå målen negativt gör att de sammantaget allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Ett stort antal av de brister som nu föreligger påpekades redan vid Skolinspektionens beslut från den 16 februari 2024. Trots detta har huvudmannen inte förmått komma till rätta med bristerna. Mot bakgrund av de omfattande brister som kvarstår i grundläggande delar av verksamheten anser Skolinspektionen att bristerna allvarligt rubbar förutsättningarna för verksamheten och att bristerna därför utgör ett allvarligt missförhållande.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 2 000 000 kronor.

Föreläggande

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i sin redovisning uppgett att skolans rektor har fått hjälp av kommunens rekryteringsenhet med en särskilt avsatt HR-konsult för att hitta legitimerade lärare. Enligt huvudmannen har arbetet pågått under vårterminen 2024 och fortgår under höstterminen 2024, då det enligt huvudmannen är svårt att hitta legitimerade lärare till landsbygdsskolorna.

Av skolans förteckning över undervisande personal framgår att sju av skolenhetens 21 lärare saknar lärarlegitimation. Av förteckningen framgår även att sju lärare som är legitimerade undervisar i ämnen där de saknar behörighet. Exempelvis bedrivs undervisning i ämnena engelska, hem- och konsumentkunskap, musik, slöjd och tyska av lärare som saknar legitimation eller behörighet i ämnet.

Av intervju med rektorn framgår att undervisningen organiseras så att lärarlegitimation och behörighet i så stor utsträckning som möjligt styr i vilka ämnen lärarna undervisar. I vissa fall undervisar inte lärarna utifrån behörighet när det inte har fungerat tidigare i relationen mellan lärare och elever.

Av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att det är möjligt att med befintliga lärare på skolan ändra tjänstefördelningen så att eleverna i större utsträckning undervisas av lärare som är legitimerade och behöriga. Detta gäller för exempelvis ämnena engelska och musik.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att alla elever och barn har rätt till undervisning av god kvalitet och undervisningen ska därför i första hand skötas av lärare och förskollärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Vidare framgår att det andra undantaget avser det fall att en lärare som har en utbildning som krävs för att bedriva undervisningen finns att tillgå, men att denna lärare är direkt olämplig att använda med hänsyn till eleverna. Det kan till exempel röra sig om missbruksproblem. Utan detta undantag skulle huvudmannen, om någon annan lärare eller förskollärare som har den utbildning som krävs inte finns att tillgå, inte ha möjlighet att byta ut den olämpliga läraren eller förskolläraren mot en vikarie som saknar sådan utbildning. Av kravet på särskilda skäl framgår att undantaget, liksom i dag, ska tillämpas restriktivt. (prop. 2019/10:165 s. 269 och 652)

Av förarbetena till skollagen framgår att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har

ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren eller förskolläraren har utbildning för. (prop. 2019/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns brister i skolans arbete i att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare.

Tillsynen visar att organiseringen av utbildningen inte utgår från författningarnas krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Exempelvis gäller det ämnena engelska och musik.

Om det föreligger särskilda skäl med hänsyn till elever eller barn får undantag göras från att undervisningen ska bedrivas av den som är legitimerad och behörig att bedriva undervisningen. Av förarbetena framgår när särskilda skäl kan anses föreligga. Som exempel nämns situationer där läraren bedöms som olämplig att bedriva undervisningen på grund av missbruksproblem. Skolinspektionen konstaterar att de skäl som rektorn uppgett för att undervisningen i vissa delar inte organiserats utifrån behörighet inte är sådana som omfattas av undantagen i lagstiftningen och de kan därför inte anses utgöra särskilda skäl i lagens mening.

Visserligen annonserar huvudmannen efter legitimerade och behöriga lärare, men Skolinspektionens tillsyn visar att eleverna skulle få undervisning av behöriga lärare i fler ämnen om undervisningen i större utsträckning organiserades utifrån lärarnas behörigheter.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att eleverna i årskurs 4–6 erbjuds undervisning i extra studietid en timme på tisdagar och en timme på torsdagar. Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framgår att tiden för extra studietid är klockan 14:45-15:45. Lärarna, elevhälsan och rektorn uppger att elever som åker skolskjuts och önskar ta del av undervisning i extra studietid har möjlighet att åka skolskjuts som avgår klockan 15:50.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det är specialpedagog och elevcoach som är ansvariga för att bedriva undervisningen inom extra studietid. Rektorn uppger efter besöket att specialpedagogen finns tillgänglig vid båda undervisningstillfällena.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår även att undervisning i modersmål äger rum samtidigt som undervisning i extra studietid, på tisdagar klockan 15:00-16:00. Rektorn uppger att skolledningen inte har haft möjlighet att påverka tiden för när elever ska få modersmålsundervisning.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att elever i årskurs 4–6 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. (10 kap. 5 skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Norrköpings kommuns verksamhet vid Mosstorpskolan 1 fortsatt inte uppfyller författningarnas krav avseende omfattningen av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka för alla elever, vilket det idag inte gör. Det finns ett antal elever på skolan som har undervisning i modersmål samtidigt som den extra studietiden äger rum.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Norrköpings kommuns verksamhet vid Mosstorpskolan 1 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning av legitimerade och behöriga lärare samt extra studietid. Det finns därför skäl att förelägga Norrköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Förebyggande arbete för att skapa studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning samt intervju med huvudmannen framgår att huvudmannen har vidtagit åtgärder för att skapa studiero på

skolenheten genom stöd av utvecklingslärare från utbildningskontorets forsknings- och utvecklingsavdelning. Enligt huvudmannen har ett arbete med framgångsrik undervisning och tydliggörande av lektionsstruktur påbörjats under vårterminen 2024. Huvudmannen uppger att utvecklingsarbetet har letts av utvecklingslärare i samarbete med rektor, biträdande rektor, skolans förstelärare samt elevhälsan. Huvudmannen uppger vidare att skolan under vårterminen 2024 har arbetat med personalen kring struktur vid återkoppling och checklistor för gemensam struktur gällande lektioner inklusive uppstart och avslutning.

Huvudmannen uppger i intervju att huvudmannen har säkerställt att det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa studiero på skolan genom utvecklingslärarnas arbete. Enligt huvudmannen samarbetar utvecklingslärarna med förstelärarna och arbetar med att skapa likvärdiga lektioner. Huvudmannen uppger att utvecklingslärarna genomför lektionsobservationer och arbetar mycket med de lärare som har haft svårigheter i att skapa studiero på sina lektioner. Huvudmannen uppger att finns det bristande studiero i alla tre årskurser på skolenheten. Enligt huvudmannen har skolledningen identifierat de klasser och årskurser där det är mindre god studiero och i dialog med huvudmannen riktat om personal till skolenheten.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. (5 kap. 3 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Tillsynen visar att huvudmannen inte bryter mot författningarna när det gäller att det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa studiero vid enheten. Av utredningen framgår bland annat att huvudmannen bedriver ett förebyggande arbete för att skapa studiero genom att huvudmannen har tillsatt utvecklingslärare för att följa upp och analysera studieron samt stötta lärarna i arbetet med att skapa studiero på skolan. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Att det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa studiero är inte direkt synonymt med att det faktiskt råder studiero på lektionerna. Som framgår tidigare i detta beslut finns det fortsatt brister i arbetet med studiero på skolan och det råder inte alltid studiero på lektionerna. Exempelvis föreligger brister i att utreda ordningsstörande beteende och vidta åtgärder kopplade till detta.

Ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att skolans ordningsregler har gått igenom på arbetslagsträffar. Vidare framgår av redovisningen att rektorerna har mött alla klasser och talat om språkbruk direkt med eleverna och därefter följt upp med personal hur ordningsreglerna följs. Enligt huvudmannen fortgår arbetet.

Av intervju med eleverna framgår att eleverna känner till ordningsreglerna och att de har pratat om dessa. Eleverna uppger att ordningsreglerna inte alltid efterlevs.

Rättslig reglering

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. (5 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen gör bedömningen att det i vart fall inte framkommit att huvudmannen bryter mot författningarnas krav när det gäller att regelbundet följa upp ordningsreglerna. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Det har framkommit i tillsynen att det fortsatt är ett problem med att ordningsreglerna inte alltid efterlevs varför det fortsatt är viktigt att arbeta med att följa upp ordningsreglerna och hur de följs, analysera resultatet och vid behov omarbeta ordningsreglerna under medverkan av eleverna.

Skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att skolan numera har upprättat en skriftlig rutin för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinen som beslutades av rektorn den 19 februari 2024 har bifogats redovisningen till Skolinspektionen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 5 kap. 4 b-4 d §§ skollagen. Rektorn beslutar om sådana rutiner. (5 kap. 4 e § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Betygskatalog**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Huvudmannen uppger i sin redovisning av vidtagna åtgärder att rektorn har säkerställt att rättelser och eventuella ändringar i betygskatalogen dateras och signeras av betygssättande lärare.

Skolinspektionen har i samband med uppföljningen av föreläggandet tagit del av skolans betygskatalog för vårterminen 2024. Av betygskatalogen framgår att inga rättelser eller ändringar av betyg har genomförts.

Rättslig reglering

Av skolförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras på föreskrivet sätt i en betygskatalog och rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs. (6 kap. 10 § 1 och 4 stycket skolförordningen)

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att bestämmelser om rättelse av betyg och om ändring av uppenbart oriktiga betyg finns i 3 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800). Rättelser och ändringar ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras på samma sätt som anges i 7 §. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad. (15 § Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av biträdande regionchef Björn Persson.

Utredare Linda Nordenhem har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även enhetschef Sofia Lindstrand, regionjurist Arvid Brogren och utredarna Hans-Göran Arvidsson och Victoria Eriksson medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Ange kontorsadressen, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, till exempel en kommun, ska överklagandet i stället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.